

Groznica u zoru

Ovo (ni)je još jedna ratna priča

Originalni naziv: Hajnali láz, Péter Gárdos

Prevoditelj: Xenia Detoni

(Fraktura, 2016)

Tri tjedna nakon kraja Drugog svjetskog rata, brod sa dvjesto ljudi na putu je prema Švedskoj, jednu od rijetkih zemalja koja je odlučila prihvatiti i zabrinuti preživjele iz koncentracijskih logora. Sve su to redom bili bolesnici, koji su lebdjeli između života i smrti nadajući se, nakon što su preživjeli strahote logora da će dočekati i ozdravljenje u dalekoj državi. Jedan od tih ljudi je i dvadesetpetogodišnji mađar **Miklós**.

S dvadesetdevet kilograma, sa posljedicama pjegavog tifusa koje je dobio u logoru i bez jednog jedinog zuba u vlastitoj čeljusti. Miklós se više ni ne sjeća kako ih je izgubio. Možda je to bilo zbog trojce robusnijih stražara koji su htjeli ubiti boga u žgolji poput njega, ili možda zbog glačala koje se našlo u ruci jednog od batinaša u logoru i koji ga je mlatnuo po licu s njime nekoliko puta. Mučenja i **teror** preživljavao je svakog dana, i svi su se dani pretočili u jedan, tako da se sjećao samo godine kada se to desilo, ali ne

i načina.

Odmah pri dolasku, uz već loše zdravstveno stanje, Miklósu je prognozirana **tuberkuloza** i samo šest mjeseci života. Iako svakog dana ima groznicu u zoru, on ima druge planove i ne želi se prepustiti doktorovoj prognozi. Ležeći u bolničkoj postelji, Miklós odlučuje napisati 117 pisama i poslati ih Mađaricama koje se nalaze u bolnicama poput njegove. Jer Miklós je tvrdoglavo odlučio živjeti, te je usprkos lošim izgledima odlučio pronaći ženu. Od rijetkih žena koje su mu odgovorile, za jednu odlučuje da je ona prava, te se odlučuje pisati joj i dalje i udvarati joj se preko pisama.

„Koliko njih je odgovorilo na tvoje pismo?“ „Skoro dvadeset“.
„Zar ćeš se sada dopisivati sa svih njih dvadeset?“ „Lili je ona prava i njoj ću dalje pisati“.
„Kako to znaš?“ „Jednostavno znam“.

Lili je također bila jedna od žrtava. Uz doktora Svenssona koji je pomno čuva, preko njega saznajemo njezinu priču iz logora. Tog dana, kada je uvršten u međunarodnu skupinu liječnika koji su prisustvovali oslobođenju ženskog logora i kada su u njemu pronašli tri stotine tjelesa koji su bili

naslagani jedno na drugo, sva u dronjcima i svatko s jedva dvadesetak kilograma, pronašli su i Lili. Bila je ispod svih tih tjelesa, dajući znakove života pomičući samo jedan prst. Samo je slučajno osvrtnje doktora Svenssona uočilo taj pokret.

Pa kako onda uopće započeti život nakon holokausta? Mnogi bi se slomili i preživljavali ostatak života nošeni lošim uspomena koje bi im upravljali životima. Ali Miklós i Lili nisu jedni od tih ljudi. Sa hrabrošću i nevjerojatnim snagom onih koji žele zaboraviti na užas, oni će pomicati planine da dođu ususret svojoj ljubavi.

Sama priča prebacuje se između Miklós i Lili, između njihovih doživljaja u bolnicama te isječaka njihovih pisama. Radnja romana je rekonstruirana na zanimljiv i pomalo duhovit način, ali Gárdos nikada ne dozvoljava čitatelju da zaboravi s čime su se Miklós i Lili morali suočavati u logorima. Iako se detalji strahota logora pojavljuju kroz stranice, Gárdos naglašava kako, unatoč bolnom fizičkom i emocionalnom iskustvu, još uvijek postoji snažna čežnja za nadom, za životom, za ljubavlju. Njihov duh nije dopustio da bude slomljen. Njihova želja za životom i čežnja za ljubavlju bila je veća i od same nesreće koju su doživjeli.

Često mislimo kako poznajemo svoje bližnje, što je mislio i sam Gárdos dok nije dobio pisma svojih roditelja. Upravo zbog njih, odlučio je napisati posebnu ljubavnu priču, rođenu u fatalnim sredinama koja je zaslužila biti obznanjena svijetu. Čak ni toksičnost holokausta nije mogla umanjiti ljubav koja se vrtjela između njegovih roditelja. Ovdje nije važno da li su oni oprostili i zaboravili, ovdje je samo važno da usprkos svemu njihove glave gledaju pravo naprijed, gledajući i boreći se za sretniju budućnost.

Groznica u zoru je prekrasna ljubavna priča koje ni danas nismo svjesni. Njezina **jednostavnost**, traženje osobe s kojom bi proveli cijeli život i sve to odraditi preko pisama sada je

nevjerojatna. Njihova priča iako nije nikakva bajka, definitivno, usprkos svim lošim stvarima koje su ih zadesile u životu, završava sa onom poznatom rečenicom: "I živjeli su sretni do kraja života".